

Fondacija lokalne
demokratije

Općina Stari Grad
Sarajevo

NASILJE U PORODICI OSNOVNE INFORMACIJE

Nasilje u porodici - osnovne informacije

Sarajevo, 2020

Nasilje u porodici - osnovne informacije

Izdavač:

Fondacija lokalne demokratije

Autorice:

Jasmina Mujezinović

Mubera Hodžić-Lemeš

Arijana Gutić-Memić

Dželila Mulić-Čorbo

Uređivački kolegij:

Jasmina Mujezinović

Selma Begić

Sanjin Hamidičević

DTP Harysoft

Štampa: Harysoft, Sarajevo

Projekat finansira
Evropska unija

*Empowered lives.
Resilient nations*

Ova publikacija izrađena je u okviru projekta “Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu (ReLOaD)”, koji finansira Evropska unija (EU), a implementira Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH. Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, isključiva su odgovornost Fondacije lokalne demokratije i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije (EU), niti Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP).

UVOD

Nasilje u porodici kao globalni fenomen predstavlja najučestaliji oblik kršenja osnovnih ljudskih prava koji se dešava kako u svim zemljama svijeta tako i u BiH. Nasilje je kompleksan, višeslojan problem pojedinke i pojedinca, porodice i društva. Kompleksnost problema, koji se lako multiplicira, izražena je činjenicom da je ciklus nasilja teško prekinuti. Posljedice nasilja ugrožavaju zdravlje i život pojedinaca, reproduktivnu i ekonomsku moć zajednice.

Promjenom štetnih stereotipa i ukidanjem rodne diskriminacije društvo može uticati na smanjenje, odnosno odsustvo pojave nasilja u porodici i nasilja prema ženama. Nasilje u porodici i nasilje prema ženama nije privatna stvar. Obaveza državnih i drugih institucija je da preuzmu odgovornost i sprovedu mjere na osvještavanju javnosti i sprečavanju, svih oblika nasilja prema ženama i nasilja u porodici.

Općina Stari Grad, kao društveno odgovorna zajednica, podrškom i saradnjom na projektu “Prevenција nasilja u porodici - mobilni servisi psihološke i pravne podrške, aktivno se uključuje u pokretanju pozitivnih promjena za suzbijanje nasilja nad ženama, njegovu osudu, promjenu svijesti, senzibilizaciju građana i građanki sa područja Općine Stari Grad te na ovaj način takođe, aktivno daje doprinos i utiče na promjenu stavova o toleranciji na nasilje.

U prevenciji i zaštiti od nasilja, odgovoran je i svaki pojedinac pa tako promjenom ličnih stereotipnih stavova i djelovanjem na okolinu unapređuje i stvara zdravo okruženje bez nasilja po bilo kojem osnovu.

Fondacija lokalne demokratije više od dvadeset godina, svojim djelovanjem nastoji prevenirati nasilje nad ženama i djeci žrtvama nasilja pruža podršku kako bi živjeli slobodno, bez nasilja i kako bi zaštitili i unaprijedili svoja osnovna ljudska prava.

Direktna podrška se pruža putem smještaja u Sigurnu kuću, funkcionisanja SOS telefona, besplatnog pravnog i psihološkog savjetovališta.

Izradom brošure - “Nasilje u porodici - osnovne informacije”, nastoji se prevenirati nasilje u porodici, omogućavajući informacije o problemu nasilja u porodici, načinima njegovog prepoznavanja, posljedicama nasilja, pravnom

okviru zaštite, značaju psihosocijalne i pravne podrške, posljedicama koje ima po osobu te o mogućnostima zaštite i ostvarivanja svojih zagarantovanih prava. Brošura takođe sadrži informacije o sistemu zaštite, dostupnih institucija i servisa u borbi protiv nasilja u porodici.

Fondacija lokalne demokratije

Sadržaj

O PROJEKTU	8
ŠTA JE NASILJE NAD ŽENAMA	9
ŠTA JE NASILJE U PORODICI	9
VRSTE NASILJA	11
CIKLUS NASILJA U PORODICI	13
POSLEDICE IZLOŽENOSTI NASILJU	15
PSIHOLOŠKA PODRŠKA I PSIHOTERAPIJA	17
PRAVNI OSNOV/OKVIR ZAŠTITE U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI	18
KOME SE OBRATITI U SLUČAJU NASILJA U PORODICI?	20
Prava žrtve nasilja	24
POSTOJEĆI SERVISI ZAŠTITE	26
Zaštita žrtava nasilja kroz smještaj u Sigurnu kuću	27
Podrška i pomoć u Centru za žene – Fondacija lokalne demokratije.....	29
LITERATURA	30
DODATAK	31
Servisi podrške koji pružaju zaštitu žrtvama nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo	31

O PROJEKTU

Fondacija lokalne demokratije (FLD) u partnerstvu sa općinom Stari Grad u toku 2019-2020. godine planira provesti niz aktivnosti u 16 Mjesnih zajednica u okviru projekta “Prevenција nasilja u porodici - mobilni servisi psihološke i pravne podrške”, koji je dio Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu ReLOaD kojeg finansira EU a implementira UNDP.

Ciljevi ovog projekta se odnose na podizanje nivoa opće i specifične informisanosti o nasilju u porodici, o mogućnostima prevencije i zaštite od nasilja na području Općine Stari Grad, te o nepohodnosti nulte tolerancije na sve oblike nasilja.

Ovaj cilj će se postići kroz organizovanje informativno edukacijskih tematskih predavanja, kojim će se građani i građanke upoznati sa problematikom nasilja u porodici i nasilja nad ženama, vrstama nasilja, te informisati na koji način se mogu zaštititi, koja prava imaju, kako ih ostvariti.

Posjetama Mjesnim zajednicama mobilnog tima Fondacije lokalne demokratije, pružit će se besplatna pravna i psihološka podrška zainteresovanim stanovnicima Mjesnih zajednica Opštine Stari Grad, te obezbijediti informacije o postojanju i drugih institucija, službi i servisa koji im mogu pružiti usluge i podršku.

Kroz projekat i implementaciju zajedničkih aktivnosti, takođe želimo uspostaviti saradnju između nevladinog sektora (FLD), Mjesnih zajednica i Općinom Stari Grad u cilju permanentne informisanosti i podizanju javne svijesti o neprihvatljivosti svih oblika nasilja nad ženama i djevojkama uključujući nasilje u porodici, te važnosti prevencije.

ŠTA JE NASILJE NAD ŽENAMA

Bilo koji oblik nasilja nad ženama je kršenje osnovnih ljudskih prava i ono ne ugrožava samo žrtve, nego ostavlja nesagledive posljedice na društvo.

Ujedinjene nacije definišu nasilje nad ženama kao “svaki čin rodno zasnovanog nasilja koji rezultira ili će vjerovatno prouzrokovati fizičko, seksualno ili mentalno oštećenje, nanošenje štete ili patnje ženama, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili proizvoljno pritvaranje, bilo isto u javnom ili privatnom životu”.

U skladu sa dostupnim podacima nadležnih institucija i nevladinih organizacija, kao i provedenih istraživanja na terenu, uočen je trend porasta nasilja nad ženama.

Istraživanja o dobrobiti i sigurnosti žena u Bosni i Hercegovini koje je provela Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi pokazuju da, tri od pet žena smatra da je nasilje nad ženama uobičajena pojava u njihovim zajednicama. Isto tako, četiri od deset žena u BiH izjavile su da su iskusile psihološko, fizičko ili seksualno nasilje nakon navršene 15. godine života, od strane partnera ili drugih osoba. Gotovo polovina ispitanih žena smatra da je nasilje u porodici privatna stvar, a preko 40% njih ne zna šta treba činiti ako dožive nasilje. Nažalost, većina žena ne prijavljuje nasilje koje doživi, navodeći sram, materijalnu ovisnost/probleme, nedostatak informacija, nepovjerenje u službe i u konačnici, strah, kao razloge zbog kojih ne prijavljuju nasilje relevantnim institucijama. [1]

ŠTA JE NASILJE U PORODICI

Nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je nedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Porodice u kojima je prisutno nasilje mogu biti i u većini slučajeva izgledaju poput prosječnih porodica, zbog čega je teško otkriti stvarnu pozadinu odnosa unutar porodice. Uz pojam porodičnog nasilja često se kao sinonim veže pojam nasilja nad ženama, iako je nasilje u porodici širi pojam od nasilja nad ženom, obuhvata i nasilje nad djecom i starijim i nemoćnim osobama, dok je u nasilju nad ženom fokus isključivo na zlostavljanju žene u svim vrstama intimnih odnosa.

Definiše se kao skup ponašanja kojima je cilj kontrola nad nekim članom porodice i u kojem član porodice ugrožava tjelesni integritet, duševno zdravlje ili spokojstvo drugog člana porodice.

Obuhvata svako djelo fizičkog, seksualnog, psihičkog, odnosno ekonomskog nasilja do kojeg dolazi u okviru porodice ili domaćinstva, odnosno između bivših ili sadašnjih supružnika ili partnera i predstavlja krivično djelo.

Nasilje u porodici, u smislu postojećih zakona, postoji ukoliko postoji i najmanji stepen sumnje da je član porodice izvršio radnje fizičkog, seksualnog, psihičkog i/ili ekonomskog nasilja, zanemarivanja, kao i prijetnje koje izazivaju strah od fizičke, seksualne, psihičke i/ili ekonomske štete kod drugog člana porodice.

[1] „Istraživanje o dobrobiti i sigurnosti žena“, OSCE (2018. god.)

VRSTE NASILJA

Nasilje nad ženama najčešće se dijeli i očituje kao psihičko, fizičko, seksualno i ekonomsko zlostavljanje žene od strane partnera.

Psihičko zlostavljanje

Psihičko zlostavljanje ima mnogo oblika: od različitih zabrana, uvreda, ismijavanja u javnosti, podcjenjivanja, omalovažavanja, ucjena, naređivanja do kontrole kretanja, izolacije, prijetnji žrtvi ili njoj dragoj osobi i slično. U konačnici sve te metode imaju jedan cilj, a to je zadobijanje moći i kontrole nad žrtvom. Osoba često ne shvata da je u odnosu sa psihičkim zlostavljačem sve dok se ne pojača intenzitet ili se uz psihičko zlostavljanje ne pojavi i neki drugi oblik zlostavljanja, najčešće fizičko.

Fizičko zlostavljanje

Fizičko zlostavljanje odnosi se na namjerno nanošenje lakših i/ili težih fizičkih povreda. Vršiti se na različite načine i različitim sredstvima: guranjem, šamaranjem, čupanjem kose, udaranjem rukama, nogama i/ili predmetima, opeklinama, šutiranjem, davljenjem i sličnim metodama. Fizičke povrede najjasniji su znak žrtvi i okolini da se u porodici događa zlostavljanje.

Ekonomsko zlostavljanje

Ekonomsko zlostavljanje žene u intimnim vezama odnosi se na ekonomsku ovisnost žene o muškarcu koja u ovom kontekstu ima dvojaku ulogu. S jedne strane, ekonomska ovisnost žene o muškarcu posljedica je zlostavljanja i kontrole, dok s druge strane ekonomska ovisnost može biti uzrok nemogućnosti ženinog odlaska i prekida nasilne veze, bez obzire koje je vrste zlostavljanja žena bila žrtva. Također, ekonomsko zlostavljanje možemo posmatrati u užem i širem smislu. U užem smislu, ekonomsko se nasilje odnosi na nejednaku kontrolu nad zajedničkim resursima, uskraćivanje pristupa novcu, zapošljavanju ili edukaciji. U širem smislu ono obuhvata i oštećenje ili uništavanje ženine imovine, kao i krađu ili onemogućavanje raspolaganja vlastitim resursima ili imovinom. Ekonomsko nasilje očituje se između ostalog u uskraćivanju i/ili oduzimanju finansijskih sredstava, potpunoj kontroli kućnog budžeta od strane partnera, nedozvoljavanju sudjelovanja u finansijskim odlukama, zabrani zapošljavanja i daljnjeg obrazovanja, oštećenju i/ili uništavanju imovine partnerice, ucjenjivanju finansijskim sredstvima i neplaćanju alimentacije.

Seksualno zlostavljanje

Seksualno zlostavljanje je bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti. Obuhvata fizičko i psihičko seksualno nasilje, a odnosi se na seksualno uznemiravanje (neželjene seksualne primjedbe, prisilne fizičke dodire, seksističke i uvredljive primjedbe i šale), seksualnu zloupotrebu, incest, nedobrovoljne seksualne radnje, silovanje.

CIKLUS NASILJA U PORODICI

Razvoj nasilnog partnerskog odnosa ima svoju pravilnost koja se temelji u promjeni bliskosti odnosa među partnerima. Nasilni događaj u partnerskim odnosima ima tipični ciklus (Grafikon 1) koji se sastoji od tri faze: 1. Faza napetosti počinioca nasilja 2. Faza akutnog nasilja 3. Faza smanjivanja napetosti ili faza „Medenog mjeseca”.

1. Faza napetosti počinioca nasilja

Početak nasilja se nikad ne manifestuje fizičkim napadom na žrtvu. Obično mu prethodi period zaoštavanja odnosa i podizanja tenzije. Žrtva vrlo često tu napetost i sama osjeća i pokušava je objasniti različitim spoljašnjim faktorima kao što su: loši odnosi na radnom mjestu, povećanjem obima poslovnih obaveza ili nedostatkom posla, umorom, različitim zdarvstvenim tegobama, a u slučaju zavisnosti razlog se krije iza konzumacije alkoholnog ili psihoaktivnog sredstva. Žrtva nasilja bezuspješno pokušava da ugodi svom partneru čija napetost raste do eskalacije nasilja.

2. Faza akutnog nasilja

Povod za nasilni incident može biti minoran kao što je žalba na umor ili neurađena aktivnost koja bi zadovoljila kriterijume partnera. Nasilno ponašanje može da uključuje različite manifestacije zlostavljanja. Tokom nasilnog incidenta partnerova akumulirana napetost, srdžba i bijes su oslobođeni i nasilnim ponašanjem počinje da kontroliše situaciju.

Kod žene se javlja šok, poricanje i nevjerica. Obično u ovoj fazi ne traži pomoć, osim ako nije povrijeđena. Za žene koje u ovoj fazi prijave nasilje je važna adekvatna pomoć koja će spriječiti svako dalje ponavljanje nasilnih događaja. U slučaju da pomoć izostane ili se ne omogući u najboljem interesu za žrtvu, svako dalje ponavljanje nasilja kao posljedicu može da ima izostanak reakcije žrtve.

3. Faza smanjivanja napetosti ili faza „Medenog mjeseca”

Nakon nasilnog događaja partner postaje svjestan posljedica svog ponašanja i iskazuje žaljenje i pokajanje. Svoje ponašanje često minimalizuje dijeleći odgovornost sa ponašanjem žrtve. Takvim stavom partner kod žrtve izaziva osjećaj krivice i nade za stvaranjem boljeg partnerskog odnosa kroz ponovno uspostavljanje povjerenja. Svojim pokornim ponašanjem partner žrtvi šalje poruku da je ona ta koja kontroliše njihov odnos, što se održava tokom mirnog perioda. Žene iz brojnih razloga žele sačuvati zajednicu i spremne su povjerovati. Obično su impresionirane izvinjenjima i žaljenjem partnera zbog učinjenog nasilja. To je snažan motivator da se žena vrati, čak i nakon što je napustila partnera. Ovaj ciklus vezuje ponovo žrtvu za partnera.

Iskustva pokazuju da se većinom uvijek radi samo o privremenom zatišju i da će se nasilje vjerovatno ponoviti te ova faza obično postaje sve kraća između dva nasilna događaja. Nivo stresa kod žrtve ostaje sve viši nakon svakog sljedećeg nasilnog događaja. Ciklus nasilja će se ponavljati dok žena ne potraži pomoć i ne odluči prekinuti ovaj začarani krug nasilja.

Kod dugotrajnih porodičnih nasilja govorimo o ciklusu od 3 faze koje se razlikuju u trajanju i intenzitetu.

POS LJEDICE IZLOŽENOSTI NASILJU

„Žrtva nije kriva za zločin, ona je žrtva zato što ju je takvom označio zlostavljač“.
(Hirigoyen, 2003).

Fizičko zlostavljanje ostavlja vidljive posljedice koje mogu biti trenutne kao što su ogrebotine i hematomi po tijelu, iščašenja, slomljene kosti, izbijeni zubi, tragovi gušenja na vratu, ali mogu biti i dugotrajne povrede lica, prsnog koša, abdomena, opekline različitog stepena, unutrašnje povrede i slično. Samim tim je i najčešće prepoznatljivo.

Posljedice izloženosti nasilju su brojne i bitno utiču na mentalno zdravlje kako onih koji su mu neposredno izloženi, tako i onih koji su njegovi posmatrači.

Partnersko nasilje je izvor mnogih psihičkih poteškoća a kako će se žene nositi sa iskustvom nasilja zavisi od načina njihovog suočavanja, trajanja nasilne veze.

Posljedice nasilja se mogu pojaviti nakon dužeg vremena kao što je porast broja fizičkih bolesti, ali i psihičkih poteškoća. Nasilje u porodici je jedan od glavnih rizika za razvoj mentalnih poremećaja te je taj rizik veći kod žena koje su doživjele više različitih oblika. Napetost, strah, sram, krivnja, gubitak samopouzdanja, depresivnost, anksioznost, poremećaji spavanja, poremećaji prehrane, pretjerana konzumacija alkohola i droga, agresivnost, suicidalnost, seksualne poteškoće samo su neki od psihičkih posljedica nastalih izloženosti zlostavljanju.

Najčešće posljedice zlostavljanja po mentalno zdravlje su depresivni poremećaj, posttraumatski stresni poremećaj, zloupotreba sredstava ovisnosti te nisko samopoštovanje.

Jedan od čestih nepovoljnih uticaja nasilja prema ženama je povećana mogućnost ispoljavanja depresivnog poremećaja. Depresija negativno utiče na spavanje te uzrokuje uznemirujuće promjene u apetitu, nivou energije i sposobnosti svakodnevnog funkcionisanja.

Činjenica da je depresija izrazito česta kod žrtava nasilja nije začuđujuća s obzirom na značajnu količinu stresa koju te žene proživljavaju u nasilnoj vezi. Prilikom prvog nasilnog događaja kod žrtava je povećan nivo stresa koji nakon

prestanka nasilja ne opada, već se povećava sa svakim sljedećim nasilnim događajem. Na ovaj način je žrtva pod stalnim izvorom stresa i bez adekvatne podrške ne dolazi do poboljšanja psihičkog stanja.

Posttraumatski stresni poremećaj PTSP, da bi se razvio, žrtva mora biti izložena traumatičnom stresoru kao što je nasilje, nakon čega slijedi strah za vlastitu sigurnost i osjećaj bespomoćnosti usljed nemogućnosti žrtve da kontroliše situaciju. Neki od čestih simptoma PTSP-a su ponovno proživljavanje traumatskog iskustva kroz noćne more i prisjećanja, izbjegavanje svega što podsjeća na traumatski događaj, emocionalna otupjelost i povećana fizička pobuđenost.

Žrtve seksualnog nasilja imaju dodatni rizik od pojave ovog poremećaja.

Neki autori sugeriraju da žene koje proživljavaju nasilje razvijaju drugačiji, specifični stresni sindrom ili „sindrom zlostavljane žene” (Sindrom zlostavljane žene obuhvata obrasce psiholoških i ponavljajućih reakcija koji se mogu uočiti kod žena koje žive u nasilničkim odnosima. Smatra se podvrstom PTSP-a te su utvrđena četiri glavna kriterijuma ovog simptoma:

1. žrtva vjeruje kako je nasilje njena krivica i odgovornost;
2. žrtva nije u mogućnosti prihvatiti da bi iko drugi mogao biti odgovoran za nasilje;
3. žrtva se boji za svoj život, kao i za život svoje djece;
4. žrtva iracionalno vjeruje kako je nasilnik svemoguć i sveznajuć.

U kojoj mjeri će žrtva razviti PTSP zavisi od ozbiljnosti i intenziteta izloženosti zlostavljanju.

PSIHOLOŠKA PODRŠKA I PSIHOTERAPIJA

Cilj psihološke podrške je:

- pomoći ženi da proradi traumatsko iskustvo nasilja koje je preživjela,
- pomoći joj da vrati dobru sliku o sebi, stekne samopouzdanje te preuzme kontrolu nad svojim životom,
- pomoći ženi da stekne svijest o svom pravu na izbor, pravu na život bez nasilja te joj omogućiti potpuni oporavak od traume,
- postići znatno smanjenje simptoma traume, s ciljem potpunog nestanka simptoma traume.

Psihološka podrška i savjetovanje predstavlja priliku za žrtve nasilja da izraze stres i zabrinutost te da dobiju aktualne informacije o normalnim reakcijama na traumatska iskustva nasilja i njihove posljedice.

Psihološko savjetovanje predstavlja prostor u kojem uče i vježbaju različite tehnike koje im mogu pomoći u smirivanju. Također dobijaju podršku pri identificiranju i mobiliziranju svojih unutarašnjih i vanjskih resursa snage i pomoći, kako bi se osnažile i iskoristile sve svoje potencijale u oporavku.

Nekim ženama koje su doživjele nasilje a koje se suočavaju s posljedicama nasilja potrebna je psihoterapijska pomoć. Prvi korak u postupku jeste pomoći im uspostaviti osjećaj sigurnosti i povjerenja. U središtu druge faze postupka nalaze se sjećanje i žaljenje, uz procesuiranje traumatskih iskustava i uspomena. Cilj te faze jest integracija traumatskog iskustva. To pomaže žrtvama da dođu do završne faze postupka s konačnim ciljem ponovne integracije osobe u sadašnji život. Cilj korisnica pomoći u psihoterapijskom postupku često je dobivanje prilike da u potpunosti žive u sadašnjosti, a ne u prošlosti.

Psihološko savjetovanje i psihoterapija garantuju povjerljivost i anonimnost te se odvijaju u sigurnom, ugodnom i prijateljskom okruženju. Cilj savjetovanja i psihoterapije je postizanje sigurnosti i dobrobiti žena i njihove djece.

PRAVNI OSNOV/OKVIR ZAŠTITE U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI

Zaštita osnovnih ljudskih prava i sloboda obaveza je svih nadležnih vlasti u BiH, kao što je definirano Ustavom BiH, Ustavom Federacije BiH i Ustavima Kantona u Federaciji BiH.

Bosna i Hercegovina je ratificirala nekoliko važnih međunarodnih konvencija o ljudskim pravima, pravnih dokumenata i akti kojim se stvara zakonska osnova kao vid opće prevencije nasilja u porodici, poput Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (1950), Konvencija o pravima djeteta (1989), Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979).

Jedna od najvažnijih je Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – Istanbulska konvencija (2011), koju je BiH ratificirala 2013. godine, te se obavezala na poduzimanje niza zakonodavnih i drugih mjera radi osiguranja pravnog, institucionalnog i organizacionog okvira za prevenciju nasilja nad ženama, zaštiti žrtava nasilja, te kažnjavanje počinitelja nasilja.

U skladu sa preduzetim međunarodnim standardima zakonodavstvo Federacije Bosne i Hercegovine je posvetilo značajnu pažnju zaštiti od nasilja u porodici, te se zakonodavno-pravni okvir zasniva kroz: Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, Krivični zakon Federacije BiH, Porodični zakon Federacije BiH, te najvažniji zakon kojim se propisuje zaštita žrtve od nasilja u porodici - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH.

- Nasilje u porodici

“U smislu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH smatrat će se da postoji nasilje u porodici ukoliko postoji osnov sumnje da su učinjene radnje kojim član porodice nanosi fizičku, psihičku ili seksualnu bol ili patnju i/ili ekonomsku štetu, kao i prijetnje koje izazivaju strah od fizičkog, psihičkog ili seksualnog nasilja i/ili ekonomske štete kod drugog člana porodice.”

- Nasilje u porodici je krivično djelo protiv porodice

Nasilje u porodici je krivično djelo koje je kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora, a nasilje u porodici koje je uzrokovalo smrt žrtve kažnjivo je kaznom dugogodišnjeg zatvora, čime se želi sankcionisati i spriječiti porodično nasilje koje se najčešće manifestira kao nasilje u braku, prema članovima zajedničkog domaćinstva i prema djeci.

Zabrana nasilničkog ponašanja u porodici propisana je i u Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine. Pravo na zaštitu žrtve od nasilničkog ponašanja u porodici imaju bračni partneri, vanbračni partneri i bilo koji član porodice. Zaštitu od nasilnika dužna im je pružiti policija, organ starateljstva (nadležna služba socijalne zaštite), sud za prekršaje.

- Obaveza prijavljivanja nasilja

Zakonsku obavezu prijavljivanja nasilja u porodici imaju zdravstveni i socijalni radnici, nastavnici, vaspitači, medicinske, obrazovne i druge ustanove, nevladine organizacije, kao i svaki građanin i član porodice koji zna za slučaj nasilja u porodici. Isti su obavezni prijaviti slučaj policiji, nadležnom tužilaštvu ili centru za socijalni rad.

KOME SE OBRATITI U SLUČAJU NASILJA U PORODICI?

Nadležne institucije za provođenje zakona sa ciljem zaštite žrtve nasilja u porodici su: policija, centar za socijalni rad, tužilaštva i sudovi, a koji su obavezni pružiti zaštitu, pomoći žrtvama nasilja da izađu iz nasilnih porodica.

Kako bi se žrtva zaštitila od nasilja u porodici koje doživljava i dobila adekvatnu pomoć, i kako bi institucije mogle djelovati u slučaju nasilja u porodici, **žrtva treba slučaj prijaviti policijskoj stanici ili centru za socijalni rad.**

Policija je jedan od najznačajnijih inicijalnih kontakata za žrtve, a često i prvo mjesto gdje žrtve zatraže pomoć i prijave nasilje u porodici.

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici policija ima ovlaštenje za zaprimanje prijave o počinjenom nasilju u porodici. Policija izlazi na lice mjesta po zaprimljenoj prijavi. Policijski službenici koji izađu na lice mjesta gdje je prijavljeno nasilje u porodici dužni su, radi zaštite žrtve nasilja, odmah poduzeti sve potrebne mjere na sprečavanju nasilja i nakon toga utvrditi činjenično stanje u odnosu na nasilje u porodici i o tome sačiniti zapisnik. Kada policijska uprava ili policijska stanica zaprimi prijavu o nasilju u porodici i sasluša žrtvu nasilja u porodici, dužna je da podnese zahtjev za izricanje zaštitne mjere. Zahtjev se podnosi na posebnom obrascu koji je utvrđen Pravilnikom o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinitelje nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije. Za podnošenje zahtjeva za izricanje zaštitne mjere nije potrebna suglasnost žrtve nasilja u porodici.

Policija je dužna da:

- se odazove na poziv i evidentira slučaj nasilja u porodici;
- izađe na mjesto događaja;
- pruži sigurnost žrtvi što uključuje i lišavanje slobode počinitelja i predaju tužilaštvu;
- žrtvi osigura pristup medicinskoj i drugim oblicima pomoći u slučaju potrebe;
- prikupi što više podataka o događaju i o tome sačini zapisnik;
- obavijesti nadležno tužilaštvo i centar za socijalni rad o slučaju;
- podnose zahtjev za izricanje zaštitne mjere nadležnom sudu.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH počinitelju nasilja u porodici nadležni sud može izreći sljedeće zaštitne mjere:

- udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor;
- zabrana približavanja žrtvi nasilja;
- zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju;
- obavezan psihosocijalni tretman;
- obavezno liječenje od ovisnosti;
- privremeno lišenje slobode i zadržavanje.

Žrtva nasilja u porodici ima pravo prijaviti nasilje i u **Centru za socijalni rad odnosno nadležnoj službi za socijalnu zaštitu.**

U centru žrtvu prima stručni radnik, otvara predmet nasilja u porodici i u radu sa žrtvom koristi sve raspoložive metode i tehnike rada, koje mu pomažu da utvrdi sve relevantne činjenice od značaja za zaštitu žrtve nasilja. Ukoliko žrtva ima maloljetnu djecu, posebna pažnja se posvećuje njihovoj zaštiti. Cilj rada sa žrtvom nasilja je upoznati žrtvu nasilja sa njenim zakonom propisanim pravima, posebno sa pravima maloljetnog djeteta na zaštitu od svakog oblika nasilja i zanemarivanja. Nadalje, žrtva se upoznaje sa nadležnostima koje ima centar, te sa postupanjem centra i mjerama i radnjama koje će u daljem postupku centar poduzimati, a koje su od posebne važnosti za zaštitu žrtve, odnosno sigurnost djeteta. Tokom rada sa žrtvom neophodno je, zajedno sa žrtvom, sačiniti plan njene sigurnosti, posredovati i pomoći joj kod ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć, prava na zdravstvenu pomoć, ili, ako za tim postoji potreba, uputiti je u odgovarajuće savjetovalište. Po potrebi, u rad sa žrtvom i djecom uključuju se drugi stručni radnici centra, ali i drugi stručnjaci za koje stručni radnik centra ili tim procijene da postoji potreba za njihovim uključivanjem (dječiji psihijatar, neuropsihijatar ili doktori/stručnjaci drugih specijalnosti).

U slučaju da u postupcima koji se vode u centru (poremećeni bračni i porodični dnos, suglasnost na raspolaganje imovinom, posredovanje, dostavljanje mišljenja sudu u brakorazvodnim postupcima, zatim u postupcima koje centar vodi za ostvarivanje prava po osnovu stanja socijalne potrebe i u drugim slučajevima) stručni radnici centra dođu do saznanja o prisustvu nasilja u porodici, dužni su odmah obavijestiti nadležnu policijsku upravu i nadležno tužilaštvo, te poduzeti mjere i radnje iz okvira svojih nadležnosti na zaštiti osobe izložene nasilju. Stručni radnici centra dužni su po prijavi prisustva nasilja u porodici odmah intervenirati: izlazak na adresu u pratnji policijskih

službenika, razgovor sa žrtvom, procjena ozbiljnosti stanja u porodici i stepena ugroženosti žrtve, donošenje odluke o izmještanju žrtve u suradnji sa policijom i žrtvom, donošenje odluke o medicinskoj intervenciji - pregledu ukoliko žrtva ne želi biti izmještena, te u slučaju potrebe, žrtvu nasilja uz njenu suglasnost, smjestiti u sigurnu kuću/dругu instituciju ili porodicu.

Po prijavi nasilja **nadležna služba socijalne zaštite je obavezna da:**

- primi i sasluša žrtvu nasilja i o slučaju pripremi službenu zabilješku;
- u slučaju nasilja odmah obavijesti policiju, a policiji dostavi sve informacije o slučaju;
- upozna žrtvu sa njezinim zakonskim pravima i pravima djeteta;
- preduzme sve mjere osobito važne za zaštitu sigurnosti žrtve odnosno sigurnosti djeteta, naročito smještaj žrtve i djeteta u sklonište za žrtve nasilja u porodici;
- sa žrtvom nasilja izradi plan njezine sigurnosti i uspostavi redovan kontakt sa žrtvom;
- posreduje i pomaže žrtvi nasilja kod ostvarivanja njezinih prava (besplatna pravna pomoć, besplatna zdravstvena pomoć i slično);
- odazove se na poziv policije radi trenutnog zbrinjavanja djeteta ili maloljetnika i informativnog razgovora u vezi sa slučajem.

Ukoliko je žrtva nasilja dijete, stručni radnici centra mogu donijeti odluku o hitnom izuzimanju djeteta iz porodice, imenovati posebnog staratelja u postupku smještaja djeteta u instituciju ili drugu porodicu, donijeti usmeno rješenje o izuzimanju djeteta i smještaju u drugu porodicu ili instituciju.

Prije smještaja djeteta ili odrasle žrtve nasilja, stručni radnici centra dužni su u pratnji policije žrtvu prpratiti do zdravstvene ustanove u kojoj će se žrtvi, po potrebi, pružiti liječnička pomoć, te konstatirati prisustvo povreda. Po smještaju žrtve nasilja, stručni radnici centra u suradnji sa sigurnom kućom/ ustanovom ili drugom porodicom, usaglašavaju aktivnosti koje se odnose na: pomoć i podršku žrtvi, savjetovanje, materijalnu pomoć, podršku i pomoć djeci ukoliko ih žrtva ima, pravnu pomoć, rad sa počiniteljima nasilja, te planiraju način provođenja usuglašenih aktivnosti. Ovisno o psihičkom, emocionalnom, somatskom stanju žrtve i njenim potrebama, u pružanje podrške uključuju se druge institucije (centar za mentalno zdravlje, porodično savjetovalište i slično), ukoliko to žrtva prihvata.

Ukoliko djeca žrtve nasilja, nakon izmještanja ostaju sa počiniteljem nasilja (što se dešava u praksi), centar za socijalni rad u suradnji sa sigurnom kućom dogovara aktivnosti (provjera sigurnosti djeteta, provjera mogućnosti zadovoljavanja svakodnevnih potreba djeteta, provjera prisustva cjelodnevne odgovarajuće brige od strane odrasle osobe, praćenje ukupnog stanja djeteta kroz kontinuirane kontakte sa školom i odraslom osobom koja preuzima brigu o djetetu, te posjetama porodici) koje će se poduzimati na zaštitu djece, a koje će značajno da doprinesu uspješnoj rehabilitaciji žrtve nasilja, ukoliko zna da su djeca sigurna, zbrinuta i zaštićena.

Nakon izmještanja žrtve i njenog zbrinjavanja u sigurnu kuću, stručni tim sigurne kuće intezivno radi na osnaživanju žrtve. S druge strane, centar za socijalni rad istovremeno radi sa počiniteljem nasilja u porodici, ukoliko isti izražava interes za podrškom i suradnjom sa centrom, te pokazuje želju za promjenom svog ponašanja. Rad sa počiniteljem nasilja u porodici (pored zakonske mogućnosti izricanja zaštitne mjere, obavezan je psihosocijalni tretman počinitelja nasilja koju provodi centar za mentalno zdravlje) može se organizirati i u centru ovisno o njegovoj motivaciji, iskazanoj potrebi za određenim vidovima pomoći i redovnom dolasku u centar. U rad sa počiniteljem nasilja, po potrebi, uključuju se i članovi stručnog tima sigurne kuće. U slučaju da centar procijeni potrebnim, a počinitelj nasilja to prihvati, u rad sa počiniteljem nasilja uključuju se i drugi organi/tijela u zajednici (porodično savjetovalište, centar za mentalno zdravlje u zajednici...).

U slučaju da **žrtva nasilja nije u mogućnosti prijaviti nasilje u porodici** jer je izložena stalnim prijetnjama, napadima, uznemiravanjem i fizičkom nasilju od strane počinitelja nasilja, žrtva može prijaviti nasilje i **putem SOS telefona** koji je dostupan 24 sata (033 222 000 ili 1265 za FBiH). Dežurni operater SOS telefona ima mogućnost kontaktirati policiju koja je poslije prijave obavezna izaći na mjesto događaja i na taj način koordinirati smještaj žrtve u Sigurnu kuću.

Kada pozove neki od ovih brojeva, žrtva nasilja nije obavezna dati svoje lične podatke, a ima mogućnost dobiti informacije o svojim pravima i upute za pristupanje različitim vidovima pomoći, posebno u slučaju kad žrtva ne želi da prijavi nasilje zbog straha od počinitelja nasilja. Ovo je najjednostavniji način za sve žrtve koje trpe nasilje da se informiraju o svojim pravima i dobiju upute za dalje postupanje. Nasilje koje se događa i samim tim moguću intervenciju smještaja, može prijaviti i treća osoba, anonimno.

Prava žrtve nasilja

Žrtva nasilja ima pravo da:

1. Podnese krivičnu prijavu protiv počinitelja nasilja u porodici.

U cilju pružanja hitne zaštite žrtvama nasilja u porodici dok se ne okonča krivični postupak, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH, poslije podnošenja krivične prijave policija je obavezna za svaki prijavljeni slučaj nasilja u porodici podnijeti zahtjev za izricanje zaštitne mjere prema nadležnom sudu u roku od 12 sati od saznanja za radnje nasilja.

Nadležni općinski sud (prekršajno odjeljenje) dužan je u roku od 12 sati od prijema zahtjeva za izricanje zaštitne mjere, koje je prethodno uputila nadležna policijska stanica, postupiti prema zahtjevu i donijeti rješenje. Zaštitne mjera preme počinitelju nasilja u porodici sud izriče u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti duže od dvije godine, izuzev ako sud odluči da je duži vremenski period u interesu žrtve nasilja.

Kako je navedeno, u roku od 24 sata od prijave nasilja žrtvi će se obezbijediti zaštita kroz izricanje zaštitnih mjera prema počinitelju nasilja u porodici, a sa ciljem preduzimanja hitne zaštite žrtve od počinitelja nasilja. Policija će također obezbijediti zaštitu za žrtvu tako što će počinitelja

nasilja lišiti slobode na vremenski period od 24 sata, a žrtvu nasilja zbrinuti u sklonište.

Navedenim zaštitnim mjerama žrtvi nasilja u porodici se pruža zaštita sa ciljem privremeno uklanjanje situacija koje mogu dovesti do daljnjeg nasilja, spriječiti ponavljanje i produžavanja nasilja, te se osigurava jedna vrsta zaštite i sigurnost žrtve.

Žrtva nasilja ima pravo da prijavi nasilje u porodici i podnese krivičnu prijavu direktno Kantonalnom tužilaštvu u Kantonu Sarajevo, a **obaveza Kantonalnog tužilaštva je:**

- Osigurati provođenje istrage po zaprimljenoj prijavi.
- Osigurati hitno rješavanje slučaja.
- Osigurati zadržavanje nasilnika do određivanja pritvora.
- Osigurati zaštitu žrtve na sudu i unutar suda i omogućiti ispitivanje žrtve odvojeno od počinitelja.
- Podnijeti zahtjev za izricanje zaštitnih mjera prema nadležnom sudu, u slučaju da isti postupak nije pokrenula policija.
- U slučaju da postoji osnova za postojanja krivičnog djela nasilja, pokreće krivični postupak pred nadležnim sudom protiv počinitelja nasilja u porodici.
- O svim donesenim odlukama i daljim koracima u konkretnom slučaju obavijesti policiju.

Ukoliko žrtva nasilja ne želi podnijeti krivičnu prijavu, ona može dobiti podršku i pomoć od nadležne službe socijalne zaštite kroz uključivanje porodice u tretman i podršku.

2. Bude zbrinuta u Sigurnu kuću

Žrtva nasilja u porodici ima **pravo da bude smještena u Sigurnu kuću/ sklonište** radi osiguranja fizičke zaštite i ostvarivanja prava i interesa žrtve nasilja u porodici, bez straha i opasnosti po život, što je dužna obezbijediti policija i organ starateljstva, a radi zbrinjavanja i pružanje zaštite žrtvi. Žrtva nasilja u porodici privremeno se zbrinjava u sigurnu kuću na zahtjev policije ili organa starateljstva (nadležne službe za socijalnu zaštitu) u trajanju najduže do šest mjeseci. Navedeni rok može se na zahtjev sigurne kuće produžiti uz pisanu suglasnost nadležnog organa starateljstva.

3. Pravo na besplatnu pravnu, psihološku i socijalnu podršku

Žrtva nasilja u porodici koja prijavi nasilje u porodici, takođe i ona koja ne prijavi nasilje, ima pravo da putem Centra za žene Fondacije lokalne demokratije ostvari svoja osnovna prava koja su zagarantovana međunarodnim konvencijama i Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, i to pravo na:

- Besplatnu pravnu pomoć iz oblasti porodičnih odnosa, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, zapošljavanja, radnog prava, pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja.
- Psihološku podršku i savjetovanje, rad na psihoemotivnim, psihofizičkim i psihosomatskim poremećajima kroz individualno savjetovanje i psihoterapiju, grupnu psihoterapiju.
- Socijalno-ekonomsku podršku, informiranje korisnica o socijalnim uslugama i pružateljima usluga, pomoć korisnicama pri utvrđivanju njihovih potreba, početnu procjenu mogućnosti korisnica čiji je cilj pružanje pomoći i osnaživanje za samostalan i produktivan život u društvu pojedinaca i porodica, kao i sprečavanje nastajanja i otklanjanje posljedica socijalne isključenosti.

POSTOJEĆI SERVISI ZAŠTITE

Žrtve porodičnog nasilja (direktnog ili indirektnog) ispoljavaju različite posljedice na individualnoj, emocionalnoj i socijalnoj razini što ovisi o nizu faktora (intenziteta, trajanja i vrsta nasilja kojem su bile izložene, kapaciteta ličnosti i socijalne podrške koju žrtva ima i drugo). Zbog neizostavnih posljedica po žrtve, nužno je postojanje specijaliziranih servisa i tretmana koji se provode u okviru Sigurnih kuća - Skloništa za žrtve nasilja u porodici.

Na području Kantona Sarajevo neophodne servise i usluge zaštite od 2000. godine vodi Fondacija lokalne demokratije, i to:

1. Sklonište za žene i djecu žrtve nasilja u porodici sa kapacitetom od 25 osoba (10 žena i 15 djece). U periodu od 2000. godine do 30.11.2019. godine u skloništu je zbrinuto 697 žena i 935 djece.

2. Sklonište za djevojčice - djevojke žrtve seksualnog nasilja, incesta, silovanja, porodičnog nasilja i drugih oblika nasilja. Kapacitet skloništa je 10 djevojaka. U periodu od 2002. godine do 30.11.2019. godine u skloništu su zbrinute 333 djevojke.

3. SOS crvena linija (033 222 000) telefon za prijavu nasilja u porodici koji

građanima, prvenstveno Kantona Sarajevo (ali i šire), omogućuje da prijave bilo koju vrstu nasilja, ali i da dobiju adekvatne informacije na koji način pristupiti rješavanju problema nasilja. Cilj je da se pomoću otvorene 24-satne linije omogući prijava nasilja, kao i mogućnost intervencije u sprječavanju nasilja.

Potpisano je Uputstvo o postupanju po pozivima SOS telefona između predstavnika MUP-a Kantona Sarajevo, JU Kantonalnog Centra za socijalni rad i FLD, te uspostavljen sistem hitne intervencije pri prijavi nasilja .

Zaštita žrtava nasilja kroz smještaj u Sigurnu kuću

Jedan od oblika pomoći ženama žrtvama nasilja jest njihov boravak u sigurnoj kući. Sigurne kuće pružaju korisnicama i njihovoj djeci privremeni siguran smještaj, ali i nude brojne druge usluge, poput psihološkog savjetovanja i emocionalne podrške, zdravstvene i pravne pomoći te pomoći u traženju smještaja i zapošljavanju.

Smještaj u Sigurnu kuću se vrši po preporuci nadležnog centra za socijalni rad ili policijske uprave, a na osnovu potpisanog protokola o suradnji sa Kantonalnim centrom za socijalni rad i MUP-om kantona kojim je reguliran način zbrinjavanja žrtve nasilja u Sigurnu kuću.

Sve usluge koje nudi Sigurna kuća su besplatne.

Osnovna svrha smještaja u Sigurnu kuću je fizička zaštita i sigurnost žrtava, ali i niz drugih usluga koje će im pomoći u njihovoj rehabilitaciji i resocijalizaciji što će ih u konačnici osnažiti da se odupru torturi, te počnu donositi odluke koje će im pomoći u realizaciji budućeg kvalitetnijeg života.

Vrste usluga koje se pružaju u Sigurnoj kući:

- Fizička zaštita i sigurnost.
- Psihosocijalni terapijski tretmani (individualni, grupni, edukativne, suportivne, rekreativne, radno – okupacione terapije). Provodi se od strane stručnog tima Sigurne kuće na osnovu individualnog plana i programa zaštite za svaku žrtvu nasilja koja je smještena u Sigurnu kuću.
- Pravna pomoć (izrada tužbi, zastupanja na sudu, pravna savjetovanja).
- Medicinska pomoć (hitne medicinske intervencije, redovni kontrolni pregledi, medikamentozna terapija u suradnji sa zdravstvenim ustanovama).

- Ekonomsko osnaživanje kroz programe prekvalifikacije, doedukacije, pomoć pri zaposlenju i dr.
- Uspostavlja se kontakt sa porodicom žrtve kao i sa drugim nevladinim i vladinim organizacijama i institucijama u čije programe je moguće uključiti žrtve nasilja kako bi im se pomoglo pri osamostaljivanju, odnosno reintegraciji u društvenu zajednicu.
- Posebna pažnja poklanja se radu sa djecom koja su na smještaju u Sigurnu kuću (sama ili sa majkama) kao žrtve direktnog ili indirektnog nasilja. Sa djecom se također provodi terapijski tretman, djeca nastavljaju redovno pohađanje škole i nastoji se u što kraćem vremenskom periodu reintegracija u društvenu zajednicu.
- Sigurna kuća provodi različite programe podrške i rada sa počiniteljima nasilja (individualni tretman u centru za socijalni rad, grupe samopomoći, terapijski tretman porodice, mobilne posjete i slično).

Sigurna kuća je veoma značajna za žrtve porodičnog nasilja koje se dolaskom u nju po prvi put osjećaju prihvaćeno, dobiju razumijevanje, pažnju i vraćanje dostojanstva.

Grupe za podršku i individualne terapije imaju za cilj osnaživanje žene, smanjenje prvenstveno psihičkih posljedica zlostavljanja, simptoma PSTP-a, depresije, socijalne anksioznosti, uznemirenosti te pružanje podrške u rješavanju strahova zbog izlaska iz skloništa. Pružanje podrške u rješavanju strahova zbog izlaska iz skloništa očituje se u izradi dugoročnog individualnog plana promjene koji je namijenjen postizanju kompleksnijih, opsežnijih i dugoročnijih ciljeva u životu, a jedan od ciljeva je svakako pronalaženje posla i privremenog smještaja, što se smatra izrazito bitnim jer se time pomaže ženi ne samo da samostalno preživi, već joj se vraća samopouzdanje i motivacija za daljnji razvoj.

Ali za rješavanje složenog problema kakav jeste porodično nasilje, Sigurna kuća nužno mora biti dio sistema u zaštiti od nasilja. Stoga, Sigurna kuća usko surađuje sa centrom za socijalni rad, policijom, pravosuđem, zdravstvenim i obrazovnim institucijama. Suradnja se odnosi na međusobnu razmjenu informacija i zajedničke aktivnosti u radu sa žrtvama nasilja, a zasnovana je na potpisanim protokolima o suradnji. Suradnja institucija nadležnih za postupanje u slučajevima nasilja u porodici definirana je potpisanim protokolima o suradnji. Ovim protokolima preciziran je način na koji nadležne institucije: ostvaruju kontakte, razmjenjuju informacije, obavještavaju jedni druge o sumnji na prisustvo nasilja i o prisustvu nasilja, interveniraju u slučaju

prijave prisustva nasilja, surađuju na pružanju podrške žrtvi nasilja u trenutku intervencije, razmjenjuju informacije i mišljenja tokom rehabilitacije žrtve nasilja, razmjenjuju informacije o toku izvršenja izrečenih mjera počinitelju nasilja...

Podrška i pomoć u Centru za žene – Fondacija lokalne demokratije

Žrtve nasilja koje ne žele prijaviti nasilje nadležnim institucijama (MUP, Centar za socijalni rad) mogu dobiti podršku i pomoć u Centru za žene – Fondacija lokalne demokratije

Žene koje ne žele da se smjeste u sigurnu kuću, u Kantonu Sarajevo imaju mogućnost da se obrate u Centar za žene gdje mogu dobiti besplatnu pravnu, psihološku te socijalnu podršku i pomoć. Centar za žene je savjetovanište koje je koncipirano tako da pruži pomoć ženama i djeci žrtvama nasilja u porodici, samohranim majkama, ženama na socijalnoj margini i ženama žrtvama rata.

Centar za žene pruža sljedeće usluge:

- Besplatnu pravnu pomoć iz oblasti porodičnih odnosa, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, zapošljavanja, radnog prava, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- Psihološku podršku i savjetovanje, rad na psihoemotivnim, psihofizičkim i psihosomatskim poremećajima kroz individualno savjetovanje i psihoterapiju, grupnu psihoterapiju;
- Socijalno-ekonomsku podršku, informiranje korisnica o socijalnim uslugama i pružateljima usluga, pomoć korisnicama pri utvrđivanju njihovih potreba, početnu procjenu mogućnosti korisnica čiji je cilj pružanje pomoći i osnaživanje za samostalan i produktivan život u društvu pojedinaca i porodica, kao i sprečavanje nastajanja i otklanjanje posljedica socijalne isključenosti.

LITERATURA

Osnovna stručna literatura i istraživanja:

- „Dinamika obiteljskog nasilja“, Ines Rezo, 2018
- „Istraživanje o dobrobiti i sigurnosti žena“, OSCE, 2018, http://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2019/11/Istra%C5%BEivanje-o-dobrobiti-i-sigurnosti-%C5%BEena-u-BIH_BOS.pdf
- „Nasilje nad ženama u obiteljskom okruženju“, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2017
- „Postupanje u slučajevima nasilja u porodici - Multisektorski odgovor“, Zlatan Hrnčić i Fatima Bećirović, Gender centar Federacije BiH, 2018
- „Psihosocijalna podrška za žene žrve nasilja u obitelji i drugih oblika rodno utemeljenog nasilja“, ROSA, 2017
- „Trauma i psihoterapija“, Zbornik radova, NVO ASTRA, 2013

Strateški dokumenti i propisi:

- Krivični zakon Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH broj: 36/2003, 21/2004 - ispr., 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 i 75/2017);
- Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH broj: 35/05, 31/14);
- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (Službene novine Federacije BiH broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16, 40/18);
- Zakon o ravnopravnosti spolova BiH (Službeni glasnik BiH broj: 16/03, 102/09);
- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo broj: 38/14-prečišćeni tekst, 38/16, 44/17, 28/18).
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH (Službene novine Federacije BiH broj: 20/13);

Web izvori:

- Domestic Abuse Intervention Programs, “Wheels,” www.theduluthmodel.org/training/wheels.html

DODATAK

Servisi podrške koji pružaju zaštitu žrtvama nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo

SOS CRVENA LINIJA ZA
PRIJAVU NASILJA U PORODICI

1265 (besplatna info linija)
033 222 000

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH
POSLOVA (MUP)

Operativni centar
033 122
033 286 804
033 206-666
122@mup.ks.gov.ba

CENTAR ZA ŽENE –
BESPLATNA PRAVNA,
PSIHOLOŠKA I SOCIJALNA
PODRŠKA

Bravadžiluk bb
033 570 560
pravna.podrska@bih.net.ba
psiholoska.podrska@bih.net.ba
socijalna.podrska@bih.net.ba

KANTONALNI ZAVOD ZA PRUŽANJ
BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Branilaca Sarajeva 21
033 275-660
033 275-661
zbpp@ks.gov.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA STARI GRAD

Zelenih beretki br 14 II/III
033 551-110
sszosg@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA CENTAR

Zaima Šarca br.11
033 565-500
sszoc@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA NOVO SARAJEVO

Azize Šaćirbegović 2
033 724-680
sszons@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA NOVI GRAD

Gatačka 78
033 723-650
szszong@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA ILIDŽA

Abdulaha ef.Kantamirije br.2
033 761-510
sszoi@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA ILIDŽA
SA ODJELJENJEM TRNOVO

033 439-103
sszoi@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA HADŽIĆI

Hadželi do br.185
033 475-848
centar.hadzici@kcsr.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA VOGOŠĆA

Omladinska 41
033 432-651
szszov@bih.net.ba

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINA ILIJAŠ

Ivana Franje Jukića br.6
033 428-910
kcsrilijas@bih.net.ba

Fondacija lokalne Demokratije
Bravadžiluk bb
Tel./fax.: +387 33 236 899;
+387 33 237 240
e-mail: info@fld.ba
www.fld.ba